

SPECYFIKA RACHUNKOWOŚCI ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Wprowadzenie

Jednostki działające w trzecim sektorze określamy jako organizacje pożytku publicznego. Funkcjonują one pomiędzy sektorem państwowym – administracją publiczną a sektorem biznesowym – nastawionym głównie na zysk. Najbardziej popularną nazwą funkcjonującą w literaturze, określającą trzeci sektor, używaną przez Organizację Narodów Zjednoczonych jest nazwa pochodząca z języka angielskiego – NGO (*non-government organization*). Specyfika działalności powyższych organizacji koncentruje się głównie na satysfakcji ludzi. Praca tych organizacji dotyczy działalności ludzi, którzy dążą do wspólnych wartości. Jednak mimo wyniosłych celów organizacje pozarządowe – fundacje i stowarzyszenia muszą działać w oparciu o przepisy rachunkowe i podatkowe. Na schemacie 1 zaprezentowano rodzaje działalności organizacji pozarządowych.

Schemat 1. Rodzaje działalności organizacji pozarządowych

Źródło: <http://gamma.infor.pl/obrazki/i68/2007/004/i68.2007.004.000.0007.002.gif>, dostęp 7 maja 2021

Po rozpoznaniu charakteru działalności organizacji pozarządowej, należy opracować politykę (zasady) rachunkowości, której podstawowym elementem jest zakładowy plan kont. Zakładowy plan kont może być ograniczony bądź rozbudowany w zależności od specyfiki rachunkowości organizacji pozarządowej. Celem artykułu jest wskazanie na elementy rachunkowości ww. organizacji.

1. Definicja organizacji pozarządowych i podmioty NGO

W literaturze przedmiotu możemy znaleźć wiele definicji organizacji pozarządowych, ale wszystkie sprowadzają się do następujących określeń¹:

- *organizacja pozarządowa* (ang. *non-government organization*, popularny skrót NGO) – organizacja działająca na rzecz wybranego interesu i nie działająca w celu osiągnięcia zysku,
- *trzeci sektor* – zwrot, którym określa się na ogół organizacje pozarządowe. Określenie to wywodzi się z teorii podziału nowoczesnego państwa na trzy główne sektory: państwowy, rynkowy oraz organizacji non-profit, działających pro publico bono, ale jednocześnie niezwiązanych instytucjonalnie z administracją publiczną,
- *termin „organizacja pozarządowa”* nie jest równoznaczny z terminem „organizacja społeczna”, np. związek zawodowy jest organizacją społeczną, lecz nie jest organizacją pozarządową.

Natomiast zgodnie z ustawą z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie² organizacjami pozarządowymi są:

- niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych lub przedsiębiorstwami, instytutami badawczymi, bankami i spółkami prawa handlowego będącymi państwowymi lub samorządowymi osobami prawnymi,
- nie działające w celu osiągnięcia zysku: osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia (zastrzeżenia w art.3 ust. 4 u. d. p. p. w).

¹ B. Nadolna, M. Rydzewska, *Rachunkowość i podatki w organizacjach pozarządowych*, Wolters Kluwer, Warszawa 2021, s. 12.

² Ustawa z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 1817 ze zm.).

Tabela 1. Rodzaje organizacji pozarządowych

NGO to wszystkie podmioty, które nie są jednostkami organizacji administracji publicznej oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku. Nie są one związane z władzą publiczną							
Rodzaje organizacji pozarządowych							
<i>ad-hoc</i>	<i>zadaniowe</i>	<i>hobbystyczno-rekreacyjne</i>	<i>opiekuńcze</i>	<i>tradycyjne</i>	<i>mniejszości</i>	<i>przedstawicielskie</i>	<i>samopomocy</i>

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <https://www.stampler.pl/porady,organizacje-pozarzadowe>, dostęp 28.04.2021

Zatem podmiotami zaliczanymi do organizacji pozarządowych są³:

- **stowarzyszenia** – ustawa z 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz.210 – dalej p.s.),
- **fundacje** – ustawa z 6 kwietnia 1984 r. – o fundacjach (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 40 ze zm. – dalej u. f.).

Umieszczenie stowarzyszeń i fundacji⁴ w spektrum organizacji społecznych zaprezentowano w tabeli 2.

Tabela 2. Organizacje społeczne z uwzględnieniem organizacji pozarządowych

Organizacje pozarządowe					
Organizacje pozarządowe		Organizacje traktowane jako organizacje pozarządowe			Organizacje nieformalne
Fundacje	Stowarzyszenia	Spółdzielnie socjalne	Spółki prawa handlowego nie działające w celu zysku	Wspólnota parafialna (prowadząc działania pożytku publicznego)	Koła gospodyń wiejskich, grupy mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie:

https://www.google.com/search?q=definicja+organizacji+pozarz%C4%85dowej&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=1ZDNI-0tqNNcTM%252CcVcyYiknep4RjM%252C%252Fm%252F0ckys&vet=1&usg=AI4_kTjJW0oz7eQQ6F8m_cNqr6v8FEAow&sa=X&ved=2ahUKEwjGo9iS0ZzvAhUnmYsKHZ7zArAQ_B16BAgdEAE#imgcr=LZdkOHhx493TAM, dostęp 26.04.2021.

Z danych opublikowanych przez GUS w 2018 r. wynika, iż aktywną działalność prowadziło łącznie 101,0 tys. rejestrowych organizacji non-profit. W stosunku do 2014 r. liczba tych podmiotów wzrosła o 0,3 tys. (tj. o 0,3%). Wśród nich najliczniejszą grupę stanowiły stowarzyszenia i podobne organiza-

³ M. Supera-Markowska, *Rachunkowość organizacji pozarządowych*, wydanie III, espol, Warszawa 2018, s. 16.

⁴ Zob. R. Barański, *Fundacje i stowarzyszenia. Zasady funkcjonowania*, ODDK, Gdańsk 2019.

cje społeczne – 69,1 tys. podmiotów (68,4%), a następnie fundacje – 14,5 tys. (14,4%) oraz związki zawodowe – 12,5 tys. (12,4%). Ponadto działało 2,7 tys. organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego oraz 1,8 tys. społecznych podmiotów wyznaniowych (odpowiednio 2,6% i 1,8%). W zbiorowości rejestrowych organizacji non-profit najmniej licznymi grupami były organizacje pracodawców (0,3 tys.) oraz partie polityczne (0,1 tys.)⁵.

2. Istota rachunkowości organizacji pozarządowych, zakres, funkcje i zasady rachunkowości

„Szlachetne i ludzkie” działania organizacji pozarządowych podlegają rachunkowości⁶, która służy do ewidencji zdarzeń gospodarczych zaistniałych w jednostce trzeciego sektora. Rachunkowość NGO jest uproszczona. Ponadto jest pojęciem szerszym niż księgowość. W kontekście organizacji pozarządowej, rachunkowość powinna być elastyczna, ponieważ mogą powstać nieplanowane rodzaje działań, jak i powinna cechować się kompletnością i rzetelnością.

Organizacje pozarządowe do roku 2014 obowiązywało rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 15 listopada 2001 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek niebędących spółkami handlowymi, nieprowadzących działalności gospodarczej. Od 5 września 2014 roku rozporządzenie to przestało obowiązywać, a uproszczenie umieszczono w ustawie o rachunkowości. W 2015 roku wprowadzono kolejne udogodnienie, ponieważ część stowarzyszeń i fundacji mogła prowadzić uproszczoną ewidencję księgową w oparciu o ustawę o działalności gospodarczej i wolontariacie⁷.

Zakres rachunkowości organizacji pozarządowych obejmuje:

- księgowość – polega na rejestracji zapisów w księgach,
- rachunek kosztów – polega na ewidencji kosztów prowadzenia działań, analizie kosztów, podejmowaniu decyzji,
- sprawozdawczość finansową – polega na sporządzaniu sprawozdań według ściśle określonych wzorców, które są załącznikami do ustawy o rachunkowości.

Specyfika rachunkowości organizacji pozarządowych oparta jest na trzech funkcjach:

- informacyjnej,
- kontrolnej,
- zarządczej.

⁵ file:///C:/Users/Mariola%20Jarocka/Downloads/sektor_non-profit_w_2018_r.pdf, dostęp 9.05.2021.

⁶ Zob. W. Dworowska, *Rachunkowość fundacji, stowarzyszeń i organizacji pożytku publicznego*, wydanie III, ODDK, Gdańsk 2008.

⁷ R. Nawrocki, *Rachunkowość fundacji i stowarzyszeń*, ODDK, Gdańsk 2016, s. 11.

Natomiast zasady rachunkowości, którymi kierują się organizacje pozarządowe są następujące:

- zasada memoriałowa,
- zasada współmierności,
- zasada kontynuacji działania,
- zasada ostrożnej wyceny,
- zasada wyższości treści nad formą,
- zasada ciągłości stosowanych metod,
- zasada istotności,
- zasada periodyzacji.

3. Podstawa prawna dla księgowego prowadzącego NGO ze szczególnym uwzględnieniem ustawy o rachunkowości

Najważniejsze zewnętrzne akty prawne, na których opierają się księgowi NGO to⁸:

- Ustawa z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości (Dz.U. z 2021 r. poz. 217),
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 15 listopada 2001r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek niebędących spółkami handlowymi nieprowadzących działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 137, poz. 1539 z późn. zm.) – uznane za uchylone,
- Ustawa z dnia 15 lutego 1992r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 1406, 1492, 1565, 2122, 2123, 2320, z 2021r. poz. 11, 255),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. O działalności pożytku publicznego i wolontariacie⁹ (Dz.U. z 2020 r. poz. 1057),
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1984r. O fundacjach (Dz.U. z 2020 r. poz. 2167),
- Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. z 2020 r. poz. 2261),
- Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991r. O ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2009 r. Nr 178, poz. 1380, z 2010 r. Nr 57, poz. 353, z 2012 r. poz. 908, z 2013 r. poz. 1635, z 2015 r. poz. 867, 1505).

⁸ R. Nawrocki, *Rachunkowość...* op. cit., s. 27 – 39.

⁹ Zob. M. Żołędowska, *Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Praktyczny komentarz*, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2011.

Tabela 3. Zakres treści odnoszących się bezpośrednio do organizacji pozarządowych przedstawionych w ustawie o rachunkowości

Rozdział	Nazwa rozdziału	Artykuł ustawy	Treści ustawy odnoszące się bezpośrednio do organizacji pozarządowych
1.	Przepisy ogólne	art.2 ust.5 i 6	Jednostki, o których mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057), mogą prowadzić uproszczoną ewidencję przychodów i kosztów na zasadach i warunkach określonych w tej ustawie. Koła gospodyń wiejskich działające na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 553 i 932) mogą prowadzić uproszczoną ewidencję przychodów i kosztów na zasadach i warunkach określonych w tej ustawie.
		art.3 ust.1e pkt.8	Przepisów ust. 1a i 1c nie stosuje się do: jednostek, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z wyjątkiem spółek kapitałowych, oraz jednostek, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 2 tej ustawy.
		art.7 ust.2b	Jednostka mikro, o której mowa w art. 3 ust. 1a pkt 1, 2a, 4 i 5 oraz ust. 1b, jednostka mała oraz jednostka, o której mowa w art. 3 ust. 2 i ust. 3 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, która spełnia warunki określone w art. 3 ust. 1c pkt 1 albo ust. 1d, może zrezygnować z zachowania zasady ostrożności przy wycenie poszczególnych składników aktywów i pasywów w zakresie tworzenia odpisów aktualizujących wartość aktywów oraz rezerw na znane jednostce ryzyko, grożące straty oraz skutki innych zdarzeń.
4.	Wycena aktywów i pasywów	art.32 ust.7	Jednostka mikro, jednostka mała oraz jednostka, o której mowa w art. 3 ust. 2 i ust. 3 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, która spełnia warunki określone w art. 3 ust. 1c pkt 1 albo ust. 1d, może dokonywać odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych od środków trwałych według zasad określonych w przepisach podatkowych.
		art.39 ust.6	Jednostka mikro, jednostka mała oraz jednostka, o której mowa w art. 3 ust. 2 i ust. 3 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, która spełnia warunki określone w art. 3 ust. 1c pkt 1 albo ust. 1d, może nie tworzyć biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów dotyczących przyszłych świadczeń na rzecz pracowników, w tym świadczeń emerytalnych.

5.	Sprawozdania finansowe	art. 46 ust.5 pkt.6 i ust.5	Bilans powinien zawierać informacje w zakresie ustalonym: dla jednostek, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z wyjątkiem spółek kapitałowych, oraz jednostek, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 2 tej ustawy – w załączniku nr 6 do ustawy. Jednostki, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z wyjątkiem spółek kapitałowych, oraz jednostki, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 2 tej ustawy, mogą sporządzać bilans zawierający informacje w zakresie ustalonym w załączniku nr 1 do ustawy.
		art.47 ust.4 pkt.6 i ust.5	Rachunek zysków i strat powinien zawierać informacje w zakresie ustalonym: dla jednostek, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z wyjątkiem spółek kapitałowych, oraz jednostek, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 2 tej ustawy – w załączniku nr 6 do ustawy. Jednostki, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z wyjątkiem spółek kapitałowych, oraz jednostki, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 2 tej ustawy, mogą sporządzać rachunek zysków i strat zawierający informacje w zakresie ustalonym w załączniku nr 1 do ustawy.
		art.48 ust.5 i 6	Zakres informacji dodatkowej dla jednostek, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z wyjątkiem spółek kapitałowych, oraz jednostek, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 2 tej ustawy, określa załącznik nr 6 do ustawy. Jednostki, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z wyjątkiem spółek kapitałowych, oraz jednostki, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 2 tej ustawy, mogą sporządzać informację dodatkową w zakresie ustalonym w załączniku nr 1 do ustawy.

Źródło: B. Nadolna, M. Rydzewska, *Rachunkowość i podatki w organizacjach pozarządowych*, Wolters Kluwer, Warszawa 2021, s. 91-93.

4. Statut organizacji pozarządowej oraz polityka rachunkowości – wybrane zagadnienia

Najważniejszym dokumentem uchwalonym przez członków stowarzyszenia, a w fundacji przez fundatora/ów, jest statut. W statucie określona jest nazwa jednostki, siedziba jednostki, teren działania, osoby reprezentujące jed-

nostkę, prawa i obowiązki członków, cele powołania organizacji pozarządowej oraz sposoby ich realizacji, jak i fundusz statutowy.

W podmiotach trzeciego sektora obowiązuje także polityka rachunkowości, której elementem jest plan kont¹⁰ i która powinna być podstawą księgowania operacji gospodarczych i sporządzania sprawozdań finansowych. Polityka rachunkowości¹¹ powinna zawierać kilka charakterystycznych elementów i powinna być stworzona na potrzeby organizacji pozarządowej. Elementy, które występują w polityce rachunkowości są następujące: nazwa podmiotu, rodzaj podmiotu, ogólne zasady prowadzenia ksiąg, miejsce ich prowadzenia, rodzaj działalności prowadzonej przez organizację, określenie roku obrotowego, metody wyceny aktywów i pasywów, ewidencja środków trwałych, założowy plan kont – konta księgi głównej i konta ksiąg pomocniczych, obieg dokumentów, wybór ewidencji rachunku kosztów, inwentaryzacja, odpowiedzialność, wzory sprawozdań finansowych zgodnie z ustawą o rachunkowości. Organizacje pozarządowe mogą stosować uproszczenia, jako jednostki mikro – sporządzają wtedy bilans i rachunek zysków i strat według załącznika nr 4 do ustawy o rachunkowości. Ponadto organizacje pozarządowe mogą stosować wzór bilansu, rachunku zysków i strat oraz informacji dodatkowej według załącznika nr 6 ustawy o rachunkowości (od 1.01.2017 lub później), jak i fakultatywnie według załącznika nr 1 ww. ustawy.

Natomiast zasady uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów zostały określone w rozporządzeniu Ministra Finansów z 18 grudnia 2015 r. w sprawie prowadzenia uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów przez niektóre organizacje pozarządowe oraz stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego. Obejmują one¹²:

- zestawienie przychodów i kosztów określone w załączniku nr 1 do rozporządzenia,
- zestawienie przepływów finansowych określone w załączniku nr 2 do rozporządzenia,

¹⁰ Zob. J. Gierusz, *Plan kont z komentarzem – handel, produkcja, usługi (z suplementem elektronicznym)*, ODDK, Gdańsk 2015.

¹¹ *Polityka rachunkowości uwarunkowana jest przez krajowe i międzynarodowe prawo o rachunkowości. Najważniejszym aktem prawnym, który wskazuje przepisy regulujące zarówno aspekty teoretyczne, jak i praktyczne jest Ustawa z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości, która jednocześnie przedstawia hierarchę obowiązujących aktów prawnych: akty wykonawcze do ustawy w postaci rozporządzeń, Krajowe Standardy Rachunkowości (KSR), Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej i Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSSF/MSR). (M. Głębocka, *Wpływ polityki rachunkowości w obszarze aktywów obrotowych na treść informacyjną sprawozdań finansowych – wybrane problemy*, Studia Ekonomiczne nr 201, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, Katowice 2014, s. 72-73).

¹² M. Supera-Markowska, *Rachunkowość...*, op. cit., s. 94.

- karty przychodów pracownika,
- wykaz środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych związanych z prowadzoną działalnością.

5. Sprawozdawczość niefinansowa trzeciego sektora

Zgodnie z zasadami dotyczącymi działalności OPP sprawozdanie merytoryczne sporządza się w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Sprawozdanie merytoryczne z działalności organizacja sporządza zgodnie ze wzorem określonym w:

- rozporządzeniu Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie wzorów rocznego sprawozdania merytorycznego oraz rocznego uproszczonego sprawozdania merytorycznego z działalności organizacji pożytku publicznego (Dz. U. poz. 2061) – dotyczy sprawozdań od roku obrotowego rozpoczętego w 2018 roku,
- rozporządzeniu z 12 lutego 2013 r. Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wzorów rocznego sprawozdania merytorycznego oraz rocznego uproszczonego sprawozdania merytorycznego z działalności organizacji pożytku publicznego (Dz. U. poz. 234) – dotyczy sprawozdań do roku obrotowego rozpoczętego w 2017 roku – jeśli jej przychód za dany rok wynosi do 100 tys. złotych włącznie wypełnia sprawozdania uproszczone, a jeśli powyżej – pełne.

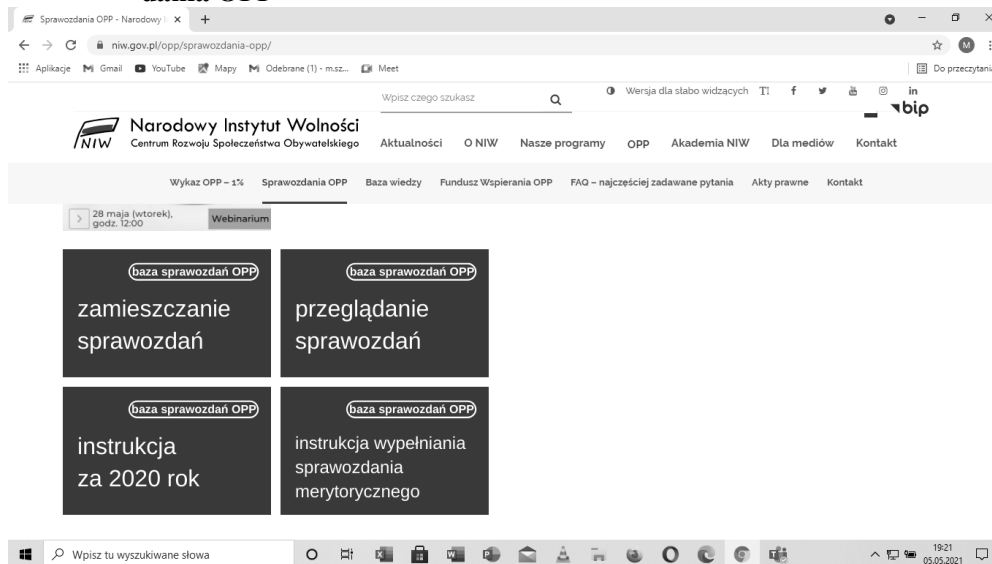
Powyższe sprawozdanie zawiera informacje opisowe, finansowe, liczbowe organizacji pożytku publicznego dotyczące¹³:

- danych ogólnych o OPP,
- charakterystyki działalności prowadzonej przez OPP w roku sprawozdawczym,
- przychodów i kosztów OPP w zakresie sprawozdawczym,
- szczególnych uprawnień, z których OPP korzystała w roku sprawozdawczym,
- personelu organizacji,
- wynagrodzeń,
- udzielonych pożyczek,
- wykonywanych przez OPP zadań zleconych,
- zamówień publicznych,
- informacji uzupełniających i dodatkowych wyjaśnień.

¹³ B. Nadolna, M. Rydzewska, *Rachunkowość...* op. cit., s. 271.

Publikacja sprawozdań merytorycznych i finansowych organizacji następuje w bazie internetowej (rysunek 1).

Rys. 1. Strona internetowa Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego – podstrona „Sprawozdania OPP”

Źródło: <https://niw.gov.pl/opp/sprawozdania-opp/> (dostęp 5.05.2021).

Zakończenie

Podsumowując rozważania dotyczące specyfiki rachunkowości organizacji pozarządowych, należy zauważyć, że ww. organizacje, których celem głównym działania nie jest zysk, tylko satysfakcja, mają problem z prowadzeniem księgowości, głównie z powodów finansowych. Jednym z nich jest aspekt finansowy związany ze zleceniem prowadzenia rachunkowości biuro rachunkowemu, a z drugiej strony koszty zatrudniania księgowych ww. organizacji są wysokie dla jednostki, której głównym celem są działania o charakterze „szlachetnym i ludzkim”.

Z danych GUS wynika, że stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne oraz fundacje w większości prowadziły wyłącznie nieodpłatną działalność statutową (70,8%). Pozostałe oferowały dodatkowo płatne dobra i usługi, w tym 21,7% w ramach odpłatnej działalności statutowej, a 4,7% w ramach

działalności gospodarczej. Jedynie niewielka część prowadziła jednocześnie odpłatną działalność statutową oraz działalność gospodarczą (2,8%)¹⁴.

Główną podstawą prawną do prowadzenia rachunkowości organizacji pozarządowych jest ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, ustawa o rachunkowości. W oparciu o przepisy prawne wynikające z ww. podstawy prawnej działają organizacje NGO i prowadzą swoją specyficzną i indywidualną księgowość, która jest zależna od faktu czy ww. organizacje działają w ramach odpłatnej działalności statutowej czy w ramach nieodpłatnej działalności statutowej, czy też prowadzą działalność gospodarczą.

Bibliografia

Pozycje książkowe:

- Barański R., *Fundacje i stowarzyszenia. Zasady funkcjonowania*, ODDK, Gdańsk 2019.
- Dworowska W., *Rachunkowość fundacji, stowarzyszeń i organizacji pożytku publicznego*, wydanie III, ODDK, Gdańsk 2008.
- Gierusz J., *Plan kont z komentarzem – handel, produkcja, usługi (z suplementem elektronicznym)*, ODDK, Gdańsk 2015.
- Głębocka M., *Wpływ polityki rachunkowości w obszarze aktywów obrotowych na treść informacyjną sprawozdań finansowych – wybrane problemy*, Studia Ekonomiczne nr 201, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, Katowice 2014.
- Nadolna B., Rydzewska M., *Rachunkowość i podatki w organizacjach pozarządowych*, Wolters Kluwer, Warszawa 2021.
- Nawrocki R., *Rachunkowość fundacji i stowarzyszeń*, ODDK, Gdańsk 2016.
- Supera-Markowska M., *Rachunkowość organizacji pozarządowych*, wydanie III, Espol, Warszawa 2018.
- Żołędowska M., *Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Praktyczny komentarz*, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2011.

Akty prawne:

- Ustawa z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 1817 ze zm.)

Strony internetowe:

- file:///C:/Users/Mariola%20Jarocka/Downloads/sector_non-profit_w_2018_r.pdf
- <http://gamma.infor.pl/obrazki/i68/2007/004/i68.2007.004.000.0007.002.gif>
- <https://niw.gov.pl/opp/sprawozdania-opp/>
- <https://www.stampler.pl/porady,organizacje-pozarzadowe>
- https://www.google.com/search?q=definicja+organizacji+pozarz%C4%85dowej&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=1ZDNI-0tqNNcTM%252CcVcyYiknep4RjM%252C%252Fm%252F0ckys&vet=1&usg=AI4_-kTjJW0oz7eQQ6F8m_cNqr6v8FEAow&sa=X&ved=2ahUKEwjGo9iS0ZzvAhUnmYsKHZ7zArAQ_B16BAgdEAE#imgsrc=LZdkOHhx493TAM

¹⁴ file:///C:/Users/Mariola%20Jarocka/Downloads/sector_non-profit_w_2018_r.pdf, dostęp 9.05.2021.

Streszczenie

Trzeci sektor tworzą organizacje non-profit, działające pro publico bono. Zaliczamy do nich głównie fundacje i stowarzyszenia, które prowadzą działalność statutową odpłatną lub nieodpłatną oraz działalność gospodarczą. Podobnie jak w przypadku sektora państwowego oraz rynkowego, zobowiązane są do prowadzenia rachunkowości oraz podlegają przepisom podatkowym. Nie mniej jednak, jako główny cel działalności wymienia się tutaj działania społeczne nastawione na satysfakcję, nie na zysk. Zatem celem artykułu jest wskazanie na specyfikę rachunkowości organizacji pozarządowych, które działają w oparciu o statut oraz obowiązuje je polityka rachunkowości. Ponadto przedstawiono obok sprawozdawczości finansowej, także sprawozdania niefinansowe NGO i podstawę prawną.

SPECIAL ACCOUNTING OF NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS***Summary***

The third sector consists of non-profit organizations operating pro publico bono. These include mainly foundations and associations that carry out paid or unpaid statutory activities as well as economic activities. As in the case of the state and market sectors, they are obliged to keep accounting and are governed by tax regulations. Nevertheless, their main goal of the activity are social activities aimed at satisfaction and not profit. Therefore, the purpose of the work is to indicate the specificity of accounting of non-governmental organizations that operate on the basis of the statute and are subject to the accounting policy. In addition to the financial reporting, the NGO non-financial statements and the legal basis have also been presented.